

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-evo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 21.

V Ljubljani, 1. novembra 1882.

XXII. leto.

V družbi je moč in napredek.

Užé zdavno se je uvidelo, da pojedinstvo ne ugaja človeškim težnjam; zato so se počeli pojedinci zlagati v celote. Prvo táko celoto — družbo — stvarjali so odgojitelji, otroci, bratje in sestre, s kratka, obitelji. Čim obrazovanejši pa so ljudje bivali, čim večja je postajala razlika mej menó in tebó, mej mojim in tvojim, čim bolje jih je potreba in skušnja izučavela o nedostatku njihove vzmožnosti kot posamezno bitje, tem bolje so ljudje bivali družljivi, potem zložni in tedaj politični.

Še vsegdar vzcvetlo je pravo življenje le iz zjedinjenega teženja in dejstvovanja raznoličnih sil. Dandanes pa vlada občno izpoznanje, da je móči vzvišene smotre le z družnim življenjem in delovanjem povspeševati in obistinovati.

Svežejše teženje po združenji se pojavlja ne le v raznolikih stanovih, tudi pojedinci raznih národnosti težijo drug k družemu, da bi tako lažje dosegli svoje namene. Čedalje bolj se izprevida, da posamezen stan, posamezen društven razred brez vkupnega izrazivanja svoje volje ne more mnogo koristnega doseči, kajti manjka mu one trdne podloge in zaslombe, na katerej se jedino le more graditi trdno poslopje.

Tudi učiteljstvo raznih dežel in raznih národnosti odzivilje se polagoma temu teženju, kajti ustanovilo se je vzlasti mej inorodnimi učitelji užé precejšnje število društev, katera zastopajo bolj ali manj odločno učiteljske zahteve in pravice.

Slovenski učitelj izven zveze je samó jeden mož, pojedinec, živi mej svetom, a nima zaslombe in odziva pri svojih sodrugih; takov malo koristi svojemu stanu, slovenskemu národu, celemu človeštvu.

Uprav mej slovenskim učiteljstvom ne more se razviti pravo društveno življenje; stareji učitelji odtegujejo se iz raznih vzrokov skupnemu delovanju, mlajši pa ne kažejo za to pravega pojma, niti vnetosti in onega mladeniškega ognja, brez katerega stanovske dolžnosti s časoma zaspé. Kamór koli pogledamo, povsod se kaže velika suša na društvenem delovanji. Lepo izjemo delajo samó nekatera društva na Štajerskem in Primorskem, pa tudi tù ni še vse takó, kakor bi lahko bilo. Večina učiteljev pa samotari ter si s tem pušča iz rok izvijati mogočna sredstva, katera prav in ob pravem času vporabivši, mogla bi mogočno vplivati na razvoj celega šolstva, kakor tudi svojega stanú.

Osamljevanje je najzlobnejši neprijatelj vsemu duševnemu, vzlasti pa društvenemu življenju. Osamljenec se pokmeti ali pomešči, z obzirom na kraj službovanja, ali pa se slednjič povsem umakne javnej družbi ter s tem utemelji ono samotarstvo, katero je v svojej strasti in mlohavosti nesposobno za duševne pobude.

Zakon stanovitosti je ta, da teži vsaka stvar ostati ondu, kjer je, in vsaka stvar oprijema se stanja, v katerem ravno biva. Premena kraja in bivanja protivi se vsemu telesnemu svetu. Dobršen del tvarinskega sveta je tudi človek; zategadelj pa je osamljencu tem bolj pogibljeno, da se utopi v tem zakonu stanovitosti ali ostajljivosti, kar mu more često zelo žalostne posledice prouzročevati. Pač se more pojediniec, nepristvujoč celoti, mnogo zložneje vdajati svojemu pristrastju; a svojemu dolžnemu deležu pri celoti se je izneveril, postal je nevreden priborjenih vspehov. Dolžnost nalaga bremena, a dónaša tudi ugodje in plačilo.

Nikjer ni pojediniec varnejši, nego pod zaslonbo občnosti, in vedno le občnost bode vzmogla samo sebe čuvati in braniti, kajti društvena in politična sila vlastna je le obliki celote kot dejanjskemu izrazu jednote voljine.

Zató veljá slovenskim učiteljem vseh pokrajin klic: Združite se, spojite se v veliko celoto — to ustvarja vkupno delo žive človeške verige, in kakor deluje elektrika le v sklenenem lonci, tako se duševno, нравstveno, društveno in politično življenje slovenskega učiteljstva le v občnosti do najvišje usovršnosti razviti more.

Zjedinjenje slovenskih učiteljev na duševnem pedagogičnem polji, kako lepo doní to pobratimstvo! V njem leží objektivna vaja čistega slovenskega duha; v tem pobratimstvu bodemo si vsi enaki; duhovi stikali se bodo le v višini, kamor koristolovje tesnosrčnosti in sebičnosti nič več ne prodré, in kjer zavisti, nedoverju, umanjšavanju ne preostaje družega, nego malenkostno torišče mračnjaškega mišljenja.

Iz tega sledí, da mora klic po združenji slovenskih učiteljev, bivajočih razkosanih v raznih pokrajinah, trajen postati. Ne smel bi se nahajati ni kotiček, kjer bi živel národen učitelj, a ne bi vedel, da je ud velike celote. Vse njegovo čuvstvo, vsa njegova srčnost, vse njegovo zaupanje mora se shajati v tej svesti. Odlika pojedinca bodi njegova čast in kot pojediniec védi, da stoji trdno spojena vrsta somišljenikov za njim.

Pa smo li užé blizu tega smotra? Je-li slovensko učiteljstvo v resnici prošinjeno takim društvenim duhom? Žalibog, da ne še popolnem!

Družabni duh časa napreduje, nam sovražno učiteljstvo se shaja v močne zveze, kjer kuje ostro orožje zoper nas; a mi držimo roke križem, čakajoč vedno le ugodnejših časov. Naši neprijatelji prestopili so stroge meje šolskega polja, v nas in na nas mečejo oistre pušice, stapljajo se v pedagogično-národna društva. Čemu čakamo pa mi? Stopimo tudi mi v národno kolo in pokažimo, da tudi nekaj vzmoremo, če le hočemo. „V družbi je moč in napredek“.

Fr. Gabršek.

Učiteljska zborovanja v Ljubljani.

II.

Občni zbor „Društva v pomoč učiteljem, njih vdovam in sirotam na Kranjskem“.

(V 5. dan septembra t. l. ob 9. uri dopóludne v čitalnični dvorani.)*

(Dalje.)

Kakor običajno je bila ob 8. uri sv. maša pri sv. Jakobu, in potem ob 9. uri zborovanje. Predsednik društvu je užé od l. 1870. bivši deželni nadzornik g. dr. Anton Jarc, tajnik in blagajnik pa bivši mestni učitelj g. M. Močnik. Iz malega je vzrastlo veliko in društvo, ki se je začelo l. 1861. s pičlim vstanovnim kapitalom, ima že daj premoženja 41.909 gold. 66 kr., in zato razen svojih dolžnosti tudi vsako leto nekaj miloščine delí — onemoglim udom v kaki izvanredni potrebi. In tako je bilo tudi letos.

*) Po „Slovcu“.

Uredn.